

*Др Јована Брашић Стојановић, асистенткиња са докторатом
Правног факултета Универзитета у Крагујевцу*

*УДК: 658:339.138(497.11)
DOI: 10.46793/XXIV-13.465BS*

УЛОГА РАЗВОЈНЕ АГЕНЦИЈЕ СРБИЈЕ У ПОДСТИЦАЊУ ИНВЕСТИЦИЈА*

Резиме

Начин за решавање горућих економских проблема и превазилажење неповољне финансијске ситуације Република Србија је, као и бројне савремене државе, видела у реализовању нових инвестиција и доласку страног капитала на њено тло. У циљу подстицања улагања предузимају се бројне мере економске политике, користе се различити инструменти и механизми, оснивају бројна тела са сврхом доприноса побољшању инвестиционе климе и олакшавању читавог процеса реализације инвестиционог пројекта. Ради лакшег остварења општег интереса посебним законом основана је и Развојна агенција Србије чија су основна поља деловања област улагања и послови извоза. Развојна агенција Србије има правни положај јавне агенције те њену основну делатност чине развојни, стручни и регулаторни послови за које се сматра да их може делотворније обављати него органи државне управе. Пружањем услуга од општег интереса улагачима и другим економским актерима Развојна агенција Србије утиче на подстицање и усмеравање привредног развоја. Питање њене правне природе и статуса, иако комплексно, није доведено у питање, али су њене надлежности широке, имајући у виду прожимање интереса различитих страна у области њеног деловања.

Кључне речи: *Развојна агенција Србије, јавна агенција, улагања, услуге од општег интереса, подстицаји.*

1. Увод

У годинама које су за нама приоритетне активности Републике Србије биле су усмерене ка изградњи ефикасног институционалног оквира који би олакшао пут ка евроинтеграцијама. Посебан сегмент институционалног оквира чини и

* Рад је написан у оквиру Програма истраживања Правног факултета Универзитета у Крагујевцу за 2022. годину који се финансира из средстава Министарства просвете, науке и технолошког развоја Републике Србије.

инвестиционо законодавство, којим се настојало омогућавању стварања услова за вођење адекватне инвестиционе политике, што је укључивало комбиновање инструмената различитих економских политика, а уз праћење савремених светских трендова. Тешка економска ситуација која карактерише привредни систем Републике Србије, обележена инфлацијом, јавним дугом, спољнотрговинским дефицитом, отежавала је процес изградње стабилног пословног окружења. Ипак, упркос томе, потврда да су активности домаће државе обављане у правом смеру јесте и упоредно растућа заинтересованост страних улагача за реализацију инвестиционих пројеката на њеној територији. Како у страним улагањима виде спас из економске кризе, начин за економски опоравак, она су константно била у фокусу јавности и власти. Економске реформе које још увек нису завршене стварањем чистог капиталистичког система допринеле су, са једне стране, јачању институционалних оквира, а, са друге стране, постављању бројних услова држави од стране потенцијалних страних инвеститора. Услови у којима нема устаљеног система за привлачење страног капитала и подстицање домаћих улагања, поједностављених процедура за реализацију инвестиција, јасних критеријума за пружање улагачких привилегија и гаранција, допринели су да Република Србија настојећи да у равноправном положају држи и домаће и стране улагаче, посебним законом оснује и тела која би се у њено име бавила овим пословима.

Законом о улагањима¹ из 2016. године основана је Развојна агенција Србије од стране Владе. Тим чином угашене су Агенција за страна улагања и промоцију извоза (СИЕПА) и Национална агенција за регионални развој (НАРР). Наиме, усвајањем Закона о улагањима престаје да важи ранији Законом о страним улагањима чиме су домаћи и страни улагачи доведени у једнак правни положај. У томе лежи и кључни разлог гашења постојећих, а оснивања нових тела, чија је примарна област деловања подстицање и домаћих и страних инвестиција. Развојна агенција Србије делује са циљем равномерног развоја свих делова Србије, упркос територијалној и економској неједнакости, те своје активности реализује кроз мрежу коју чини шеснаест акредитованих развојних агенција, без својста правног лица, под патронатом Развојне агенције Србије.

Предмет даљих разматрања у раду биће начин и разлози за оснивањем Развојне агенције Србије, њен правни положај и статус, као и послови који чине њену делатност, имајући у виду значај поља њеног деловања у савременим условима. Увек актуелно и отворено питање страних улагања, услед никада довршене маргиналне анализе између користи које доносе и трошкова које стварају за државу пријемницу капитала, отворило је даље проблеме, те је Република Србија, поред увођења нових мера за подстицање страних улагања морала основати и тела чија ће искључива област деловања бити инвестиције. У ред таквих тела спадају Савет за економски развој и Развојна агенција Србије

¹ Закон о улагањима, Сл. гласник РС, бр. 89/2015 и 95/2018.

чији је основни циљ промовисање и подстицање привредног развоја и улагања, као и старање о начину њиховог остварења.

2. Карактеристике инвестиционе климе у Републици Србији и потреба оснивања Развојне агенције Србије

Предуслов успешности економског система једне државе јесте адекватно пословно окружење, односно инвестициона клима окарактерисана једноставношћу пословања привредних субјеката, правном сигурношћу и економском стабилношћу. Инвестициону климу, заправо, одређујемо као амбијент за пословање привредних субјеката у чијем су стварању учествовали бројни фактори, правне, економске, политичке и друге природе. Повољна инвестициона клима, коју карактерише правна сигурност, економска ефикасност и политичка коректност, предуслов је за реализацију инвестиционих пројеката, посебно оних базираних на страном капиталу.² Републику Србију карактеришу још увек незавршене економске реформе, као и процес транзиције, услед чега су полуге државе веома изражене у одвијању економских активности, посебно у реализацији улагања. У настојању да креира што атрактивнију инвестициону климу држава се користи бројним инструментима и мерама економске политике. Основни циљ за државе је изградити стабилно правно окружење, поуздан институционални оквир, умањити политичку неизвесност и креирати економски систем који омогућава једноставну реализацију профитабилних инвестиционих пројеката. Услов повољне инвестиционе климе карактерише и могућност коришћења подстицаја и мера за олакшавање пословања, што делује веома стимулативно на потенцијалне улагаче.³

Инвестициону климу чине инфраструктурни, институционални, политички и правни аспект.⁴ Полазна тачка у опредељивању одређене дестинације као инвестиционо подобне за улагаче јесте расположивост ресурса и могућност њихове алокације, доступност инфраструктурних објеката и постројења, постојање адекватне саобраћајне инфраструктуре, информационих и комуникационих технологија. Потом, како би одређено пословно окружење било атрактивно за улагаче, посебно за стране улагаче, неопходно је постићи одговарајући ниво политичке стабилности. Данас томе посебно доприносе

² Попов, Ђ., *Процена пословних ризика и стране инвестиције*, Зборник радова Правног факултета у Новом Саду, бр. 2/2006, стр. 313.

³ *The Role of International Investment Agreements in Attracting Foreign Direct Investment to Developing Countries*, UNCTAD Series on International Investment Policies for Development, New York and Geneva, 2009, стр. 10.

⁴ Shihata, I., *MIGA and Foreign Investment: Origins, Operations, Policies and Basic Documents of the Multilateral Investment Guarantee Agency*, Martinus NIJHOFF Publishers, Dordrecht, Boston, Lancaster, 1988, стр. 7.

савремени услови пословања, обележени бројним актуелним дешавањима, веома компликовани и најсложенији у модерној историји.⁵ Кључни сегмент инвестиционе климе који утиче на доношење одлуке о инвестирању јесу некомерцијални ризици, који зависе од државе, а за које се примарно везује ризик правне несигурности и неизвесности. Наиме, најважнији фактор повољности инвестиционе климе јесте стабилан и поуздан правни систем, те држава константно ради на његовом побољшавању.⁶ Наиме, измена правних прописа која умањује права улагача, а повећава њихове обавезе, дестимулише потенцијалне улагаче да улажу сопствени капитал на територији те државе. Некомерцијални ризици, који су круцијални чинилац инвестиционе климе, одређују се као могућност измене правне ситуације улагача мимо његове воље и знања⁷, те државе настоје да осигурају правну стабилност и могућност избегања овог ризика сведу на минимум. Имајући то у виду, држава поред усвајања широког спектра правних прописа настоји и да олакша њихово тумачење, сналажење у њима, као и њихово адекватно разумевање.⁸ Република Србија настоји да улагачима осигура ефикасан систем гаранција и заштите.⁹ Бројним правним актима Република Србија омогућила је олакшано извођење инвестиционих пројеката. У њиховом извршавању, као и спровођењу мера и додељивању подстицаја, држави је неопходан адекватан скуп институција и органа који ће се о њима старати и осигурати олакшано остваривање општег интереса. Развојна агенција Србије јесте управо једно од таквих тела у Републици Србији са основном делатношћу спровођења правних прописа и учествовања у додељивању подстицаја улагачима.

3. Правна природа и положај Развојне агенције Србије

Како временом послови које обавља државна управа постају све комплекснији, постаје неопходно ради њиховог квалитетнијег извршавања проћи одговарајућу трансформацију и основати нова тела унутар система државне управе, у која сврставамо и јавне агенције.¹⁰ Сходно томе, у правном систему Србије, ради једноставнијег извођења инвестиционих пројеката и

⁵ Condoleezza, R., Zegart, A., *Managing 21st-century Political Risk*, Harvard Business Review, May-June 2018, стр. 133.

⁶ Гелеб, Д., Петревска, Б., *Правна сигурност као подстицајни фактор за директне стране инвестиције у Македонији*, Зборник радова: Правна сигурност као поспешујући фактор за директне стране инвестиције, Крагујевац, 2016, стр. 466.

⁷ Цветковић, П., *Међународно-правна заштита страних инвестиција од некомерцијалних ризика*, Ниш, 2005, стр. 51.

⁸ Роскић, Ј., *Унапређење пословног амбијента у Републици Србији – законски оквир за страна улагања*, Финансије, год. LXV, бр. 1-6/2010, стр. 9.

⁹ Дивљак, Д., *Некомерцијални ризици и страна улагања*, Правни живот, бр. 11/2003, стр. 403.

¹⁰ Лилић, С., *Јавне агенције и управна реформа*, Развој правног система Србије и хармонизација са правом ЕУ, 2009, стр. 37.

пружања адекватне, ефикасне и поуздане услуге домаћим и страним улагачима, основана је једна таква јавна агенција, Развојна агенција Србије, као модерна агенција са статусом правног лица. У реализацији инвестиционих пројеката Развојна агенција Србије се поставља као партнер како јавном, тако и приватном сектору, пружајући стратешку подршку током читавог периода реализације инвестиционог пројекта. Почевши од прединвестиционе фазе и формирања одлуке о реализацији инвестиционог пројекта на територији Републике Србије, па све до коначне фазе убирања профита од улагања, Развојна агенција Србије прати поступање улагача посредујући између њих и јавне управе.

Године 2016., усвајањем Закона о улагањима оснива се Развојна агенција Србије ради обављања развојних, стручних и оперативних послова у вези са подстицањем и реализацијом инвестиционих пројеката и повећања извоза, а са крајњим циљем побољшања угледа Републике Србије и убрзања привредног и регионалног развоја.¹¹ Унапређење инвестиционе климе захтевало је рад на побољшању услова за постизањем правне и политичке стабилности, као и умањивању ризика, те је поред бројних предузетих мера институционализовано и тело специјализовано за подстицање и привлачење улагања. Развојна агенција Србије има статус правног лица, са седиштем у Београду, а њена права, обавезе и одговорности заснована су на одговарајућим законима¹² и статуту¹³, као њеном највишем правном акту којим се уређују најважнија организациона питања и начин обављања делатности.¹⁴ У том смислу нема никаквих специфичности, те се правни положај Развојне агенције Србије не разликује се од правног положаја осталих јавних агенција у Републици Србији. Развојна агенција Србије основана је ради лакшег остваривања општег интереса, односно ради делотворнијег и ефикаснијег деловања у правцу који убрзава привредни и регионални развој. Једноставније остваривање овако постављеног циља омогућено је кроз оснивање читаве мреже агенција, као организационих јединица без својства правног лица, задужених за развојне делатности у области инвестиција у појединачно одређеним регионима.¹⁵ Унапред постављене задатке Развојна агенција Србије остварује захваљујући законом утврђеној организационој шеми, коју чине управни одбор и директор, које поставља Влада, као и бројни запослени,

¹¹ Закон о улагањима, чл. 27.

¹² На регулисање правног положаја Развојне агенције Србије и обављање послова из њене надлежности примењују се Закон о јавним агенцијама, Сл. гласник РС, бр. 18/2005, 81/2005 – испр. И 47/2018, као општи закон и Закон о улагањима, као посебан закон.

¹³ Статутом Развојне агенције Србије уређује се организација и начин обављања делатности, делокруг органа агенције, заступање и представљање, тајни подаци и исправе, као и друга питања од значаја за њено деловање. Закон о улагањима, чл. 30.

¹⁴ Закон о улагањима, чл. 28.

¹⁵ Закон о улагањима, чл. 29.

специјализовани и стручни за обављање задатака које захтева њихово радно место.¹⁶

Иако је област инвестиција одувек била актуелна имајући у виду њихов значај за привредни развој, друштвено благостање и економску егзистенцију, Развојна агенција Србије основана је релативно скоро. Спајањем делатности двају агенција њених претходница добија се тело које има искључиви задатак старања о подстицању и привлачењу улагања и то, фактички страних улагања, упркос настојањима да се *de jure* положај домаћег и страног улагача учини равноправним. Бројна су начела која су прихваћена у том смислу, преузета као тековина савременог света, а која опет настоје да изједначе страног улагача са домаћим, без да се у околностима домаћег терена уведу одређени принципи који би деловали и у обрнутом смеру. Реализација инвестиционих пројеката захтева пролажење кроз одређене фазе, почевши од доношења одлуке о инвестирању, припреми и спровођењу пројекта, па до убирања користи које је инвестирање донело власнику уложеног капитала, али и трећим лицима. Кроз ове фазе, које се у теорији и пракси деле на преинвестициону и инвестициону фазу, пролази сваки улагача, било домаћи, било страни. Развијање маркетиншке и промотивне стратегије са циљем решавања проблема и изградње повољне слике о Србији, привлачење нових улагања и стварање олакшица за инвеститоре, поверено је Развојној агенцији Србије, која се бави остваривањем националних стратешких циљева и спровођењем политике ресорног министарства.¹⁷ Задатак Развојне агенције Србије своди се заправо на пружање подршке улагачима током обе постојеће фазе, од почетка до краја, а најважнији део њених активности усмерен је на старање о додељивању подстицаја и државне помоћи, које су од посебног значаја за улагаче јер имају стимулативно дејство на доношење одлуке о инвестирању и дужини трајања инвестиције у домаћој држави. Тако постављена делатност указује на важност оснивања Развојне агенције Србије и значај њеног постојања.

4. Делокруг послова Развојне агенције Србије

У извршавању надлежности, које су јој постављене законом, Развојна агенција Србије делује самостално, независно од Владе као њеног оснивача, без усмеравања и усклађивања њеног рада са радом органа државне управе.¹⁸ На

¹⁶ Поред Закона о улагањима, на регулисање правног положаја и надлежности управног одбора и директора, примењује се и Закон о јавним агенцијама, док се на регулисање радноправног положаја запослених примењује Закон о раду, Сл. гласник РС, бр. 24/2005, 61/2005, 54/2009, 32/2013, 13/2017 – одлука УС, 113/2017 и 95/2018 – аутентично тумачење.

¹⁷ Стратегија подстицања и развоја страних улагања, Влада РС, Сл. гласник РС, бр. 22 од 16. марта 2006, стр. 42.

¹⁸ Бачанин, Н., *Управно право*, књ. I, Крагујевац, 2011, стр. 180.

самосталност деловања указује и начин њеног финансирања. Наиме, иако је основана средствима из буџета Републике Србије, средства за свој рад Развојна агенција Србије обезбеђује примарно од прихода које оствари обављањем послова из делокруга своје надлежности, а тек потом и средствима из буџета Републике Србије и других извора финансирања.¹⁹ Све послове из свог делокруга Развојна агенција Србије обавља као изворне и поверене послове. Послове из свог делокруга, као и остале јавне агенције, и Развојна агенција Србије може обављати кумулативно.²⁰

Круцијално поље деловања Развојне агенције Србије јесте област улагања, као и послови извоза, те се она примарно стара о привлачењу инвестиција, праћењу реализације инвестиционих пројеката и додељивању подстицаја и других средства државне помоћи. Основни циљ јесте остварити привредни и регионални развој, те се у складу са тим Развојна агенција Србије стара о спровођењу закона и других прописа који чине инвестиционо законодавство у Републици Србији. Ради лакшег извршавања прописа, она сарађује са државним органима и другим носиоцима јавних власти, обавља административно-техничке послове за друге органе државне управе, прикупља информације које су од значаја за област улагања, а које се свде на анализу стања постојећих и потенцијалних инвестиција на домаћој територији.²¹ Како би се поспешило регионални развој, Развојна агенција Србије налази се на челу организационе мреже развојних агенција задужених за поједине регионе, о чијој се акредитацији и пословању стара. Такође, важан сегмент њеног делокруга јесте и обављање послова којима се покушава унапредити положај малих и средњих предузећа, као и предузетника, кроз стручну и саветодавну подршку, поготово у условима све чешћег доласка на домаћу територију мултинационалних компанија, као и спровођење пројеката чији је циљ унапређење извоза.²² Истовремено са обављањем свих ових активности Развојна агенција Србије има посебан задатак који се своди на унапређење привредних потенцијала Републике Србије, као и њеног угледа у међународној заједници и међу потенцијалним улагачима, а што подразумева и праћење и обезбеђивање услова за приступ међународним, европским и регионалним фондовима финансирања.²³ Поред ових развојних и стручних послова, Развојна агенција Србије може да обавља и друге послове који су повезани са сврхом њеног оснивања, у складу са оснивачким актом.²⁴

¹⁹ Закон о улагањима, чл. 37.

²⁰ Рапајић, М., *Јавне агенције у Србији са освртом на положај и делатност агенције за лиценцирање стечајних управника*, Зборник радова: Садашњост и будућност Услужног права, Крагујевац, 2022. стр. 704.

²¹ Закон о улагањима, чл. 36.

²² Закон о улагањима, чл. 36.

²³ Закон о улагањима, чл. 36.

²⁴ Закон о јавним агенцијама, чл. 35.

Пружајући услуге корисницима, постојећим и потенцијалним улагачима, посредујући између јавног и приватног сектора, Развојна агенција Србије поступа поштујући принципе поузданости, поверења и предвидљивости деловања.²⁵ Транспарентност у њеном деловању посебно је изражена и значајна приликом пружања услуга у поступку додељивања подстицаја и друге државне помоћи улагачима, када се стара о спровођењу Уредбе о одређивању критеријума за доделу подстицаја ради привлачења директних улагања²⁶. Наиме, поступак почиње подношењем пријаве за доделу подстицаја Развојној агенцији Србије, на прописаном обрасцу, пре почетка реализовања инвестиционог пројекта. Пре подношења пријаве, улагач, потенцијални корисник подстицаја, може Развојној агенцији Србије доставити писмо о намерама за подношењем пријаве, у коме се наводе подаци о улагачу и инвестиционом пројекту, а Развојна агенција Србије након тога улагачу доставља обавештење о могућем нивоу подстицаја, које је правно необавезујуће. Подстицаји који могу бити додељени улагачима се односе на средства за оправдане трошкове за бруто зараде за нове запослене у двогодишњем периоду након достизања пуне запослености код корисника средстава подстицаја и за улагања у материјална и нематеријална средства која ће бити реализована у периоду трајања улагања.²⁷ Развојна агенција Србије оцењује инвестициони пројекат водећи се предвиђеним критеријумима, али коначну одлуку о додели средства подстицаја доноси Савет за економски развој.

Имајући у виду да је основни циљ Републике Србије убрзање привредног развоја, све делатности које обавља Развојна агенција Србије у складу су са њим. Како је за привредни развој од круцијалног значаја правилно алоцирати расположиве ресурсе и постићи оптимум у производњи уз унапређење одрживог развоја, то су Развојној агенцији Србије поверене активности које су најпре усмерене на трагање за новим инвеститорима, повећање капиталних улагања, подстицање извоза и пружање подршке привредним друштима која послују на територији домаће државе. Сходно томе, Развојна агенција Србије се поставља као партнер у име државе према привредним субјектима из приватног сектора, подстичући их да улажу капитал у нове пројекте или да шире постојеће капацитете, пружајући им саветодавне услуге, услуге при превазилажењу потенцијалних проблема чиме јача њихов правни и економски положај. Централно поље деловања Развојне агенције Србије јесте пружање подршке новим инвестицијама. Наиме, она активно трага за потенцијалним улагачима, прати их током прединвестиционе и инвестиционе фазе

²⁵ <https://ras.gov.rs/>, датум посете: 4.11.2022.

²⁶ Уредбе о одређивању критеријума за доделу подстицаја ради привлачења директних улагања, Сл. гласник РС, бр. 1/2019.

²⁷ Уредбе о одређивању критеријума за доделу подстицаја ради привлачења директних улагања, чл. 3.

реализовања пројекта, учествује у процесу доделе подстицајних средстава као прва инстанца којој се улагач, корисник подстицаја обраћа. У оквиру Развојне агенције Србије основан је посебан сектор за стратешка улагања који се ангажује у раду на новим, тј. потенцијалним инвестиционим пројектима и пројектима из претходних година. Развојна агенција Србије пружа подршку у привлачењу инвестиција, посебно страних инвестиција у циљаним секторима кроз Програм подршке који је настао као одговор на савремене светске изазове услед пандемије, а ради одржавања тренда привлачења и реализовања страних улагања.²⁸ Уз то, пружање помоћи улагачима у избору локације, припреми пројекта, сарадњи са државним органима, при наилажењу на проблеме, као и провера бонитета улагача, важан су део послова Развојне агенције Србије. Потреба за стабилним и континуираним привредним развојем државе, који укључује и регионални развој, а имајући у виду територијалне разлике у погледу развијености унутар државе²⁹, значај Развојне агенције Србије у подстицању инвестиција, праћењу извоза и пружању услуга пре свега приватном сектору привреде, постаје немерљив. Оснивање оваквог тела унутар државне управе доказује да држава има знатан утицај на обликовање инвестиционе климе.³⁰

5. Закључна разматрања

У креирању инвестиционе климе и стварању стимулативног пословног окружења значајан допринос пружа Развојна агенција Србије. Остварујући свој делокруг послова Развојна агенција Србије наступа као посредник између приватног и јавног сектора, олакшавајући, са једне стране, приступ ресурсима, учествовање у процедурама и реализовање инвестиционих пројеката улагачима, а са друге стране, тражење потенцијалних инвеститора, праћење и прикупљање информација о постојећим инвеститорима држави.

Као самосталне организације у систему државне управе јавне агенције у Републици Србији настају у 21. веку. Разлози практичности у обављању послова од општег интереса, веће ефикасности и делотворности допринели су да оне буду један од резултата спроведених реформи. Из истих разлога, у пољу свог деловања, основана је и Развојна агенција Србије. Иако потпуно независна у свом раду, и упркос значају поља деловања, Развојна агенција Србије ипак није коначна инстанца у доношењу одлука у једној од круцијалних области за економски опоравак државе. Бројне су надлежности које су јој законом

²⁸ Годишњи извештај о раду Развојне агенције Србије за 2021. годину, Развојна агенција Србије, Београд, фебруар, 2021, стр. 5.

²⁹ Рикаловић, Г., Молнар, Д., Микић, Х., *Регионализација Србије и ЕУ фондови*, АСТА ЕСНОМІСА, год. XV, бр. 26 / јун 2017, стр. 201.

³⁰ Славковић, М., *Инвестирање у Србији – шта недостаје?*, Европске свеске, бр. 7/2017, стр. 11.

додељене, читав низ уредби спроводи се њеним деловањем, основана је у области коју држава сматра стратешком за привредни развој, али ипак њен положај је такав да фактички обавља административне и техничке послове за Савет за економски развој, који одлучује по свим питањима за које управо Развојна агенција Србије припрема одлуке. Но, њен положај се не разликује од положаја других јавних агенција, чиме постаје јасно да је држава оснива искључиво ради лакшег обављања послова у области улагања и извоза. Уз то, улагачима је увек доступна, увек је омогућен приступ њој, те самим тим и држава постаје њима ближа.

Развојна агенција Србије прикупља податке о инвеститорима, проверава њихов бонитет, предузима мере које инвестиционо окружење домаће државе чине стимулативним за долазак новог, свежег капитала, усваја и спроводи бројне програме подршке пре и након отпочињања инвестирања, али ипак кључни део њених послова везује се за доделу подстицаја улагачима. Упркос расположивости капитала и ставу да ће он бити уложен у одређени пословни подухват, потенцијални улагачи, без обзира да ли је реч о резидентима или нерезидентима, одлуку о Републици Србији као инвестиционој дестинацији и крајњем одредишту инвестиционог пројекта, доносе тек уколико су услови инвестирања довољно релаксирани, уколико има изгледа за умањивањем трошкова, уколико их очекују гаранције, привилегије и сигурност правног положаја. У том смислу, значај Развојне агенције Србије као тела које се у име државе прво сусреће са потенцијалним улагачима, је значајан и превазилази очекивања класичне јавне агенције у домаћем правном систему. Наиме, оваквим својим деловањем, Развојна агенција Србије посредно учествује у повећању привредног развоја, подстицању регионалног развоја и остваривању приоритетних економских циљева државе.

*Jovana Brašić Stojanović, Ph.D., Assistant
Faculty of Law, University of Kragujevac*

THE ROLE OF THE DEVELOPMENT AGENCY OF SERBIA IN PROMOTING INVESTMENTS

Summary

The Republic of Serbia, like many modern countries, saw the realization of new investments and the arrival of foreign capital on its soil as a way to solve pressing economic problems and overcome the unfavorable financial situation. In order to encourage investment, numerous economic policy measures are taken, various

instruments and mechanisms are used, numerous bodies are established with the purpose of contributing to the improvement of the investment climate and facilitating the entire process of realization of the investment project. In order to facilitate the realization of the general interest, the Development Agency of Serbia was established by a special law, whose main fields of activity are investment and export affairs. The Development Agency of Serbia has the legal status of a public agency, and its core activity consists of development, professional and regulatory tasks, which are considered to be more effective than state administration bodies. By providing services of general interest to investors and other economic actors, the Development Agency of Serbia influences the stimulation and direction of economic development. The question of its legal nature and status, although complex, is not questioned, but its competences are broad, bearing in mind the interweaving of the interests of different parties in the field of its activity.

Key words: *Development Agency of Serbia, public agency, investments, services of general interest, incentives.*

Литература

- Бачанин, Н., *Управно право*, књ. I, Крагујевац, 2011.
- Гелеб, Д., Петревска, Б., *Правна сигурност као подстицајни фактор за директне стране инвестиције у Македонији*, Зборник радова: Правна сигурност као поспешујући фактор за директне стране инвестиције, Крагујевац, 2016.
- Дивљак, Д., *Некомерцијални ризици и страна улагања*, Правни живот, бр. 11/2003.
- Condoleezza, R., Zegart, A., *Managing 21st-century Political Risk*, Harvard Business Review, May-June 2018.
- Лилић, С., *Јавне агенције и управна реформа*, Развој правног сиситема Србије и хармонизација са правом ЕУ, 2009.
- Попов, Ђ., *Процена пословних ризика и стране инвестиције*, Зборник радова Правног факултета у Новом Саду, бр. 2/2006.
- Рапајић, М., *Јавне агенције у Србији са освртом на положај и делатност агенције за лиценцирање стечајних управника*, Зборник радова: Садашњост и будућност Услужног права, Крагујевац, 2022.
- Рикаловић, Г., Молнар, Д., Микић, Х., *Регионализација Србије и ЕУ фондови*, АСТА ECONOMICA, год. XV, бр. 26 / јун 2017.
- Роскић, Ј., *Унапређење пословног амбијента у Републици Србији – законски оквир за страна улагања*, Финансије, год. LXV, бр. 1-6/2010.
- Славковић, М., *Инвестирање у Србији – шта недостаје?*, Европске свеске, бр. 7/2017.
- Shihata, I., *MIGA and Foreign Investment: Origins, Operations, Policies and Basic Documents of the Multilateral Investment Guarantee Agency*, Martinus NIJHOFF Publishers, Dordrecht, Boston, Lancaster, 1988.

Јована Брашић Стојановић, Улога Развојне агенције Србије у подстицању инвестиција (стр. 465-476)

The Role of International Investment Agreements in Attracting Foreign Direct Investment to Developing Countries, UNCTAD Series on International Investment Policies for Development, New York and Geneva, 2009.

Цветковић, П., *Међународно-правна заштита страних инвестиција од некомерцијалних ризика*, Ниш, 2005.

Закон о улагањима, Сл. гласник РС, бр. 89/2015 и 95/2018.

Закон о јавним агенцијама, Сл. гласник РС, бр. 18/2005, 81/2005 – испр. И 47/2018

Закон о раду, Сл. гласник РС, бр. 24/2005, 61/2005, 54/2009, 32/2013, 13/2017 – одлука УС, 113/2017 и 95/2018 – аутентично тумачење.

Уредбе о одређивању критеријума за доделу подстицаја ради привлачења директних улагања, Сл. гласник РС, бр. 1/2019.

Стратегија подстицања и развоја страних улагања, Влада РС, Сл. гласник РС, бр. 22 од 16. марта 2006.

Годишњи извештај о раду Развојне агенције Србије за 2021. годину, Развојна агенција Србије, Београд, фебруар, 2021.

<https://ras.gov.rs/>